

**1.18. PERSPECTIVA DEL DERECHO DEL MEDIO AMBIENTE Y DE
POLÍTICAS AMBIENTALES DE LA UNIÓN EUROPEA (pp. 2-12)**

—

**1.18. PERSPECTIVA DEL DRET DEL MEDI AMBIENT I DE LES
POLÍTIQUES AMBIENTALS DE LA UNIÓ EUROPEA (pp. 13-23)**

LAURA HUICI SANCHO

*Profesora titular de Derecho Internacional Público/ Professora titular de Dret
Internacional Públic*

Universitat de Barcelona

ANTONIO CARDESA SALZMANN

Investigador postdoctoral

CEDAT / Universitat Rovira i Virgili

Sumario: 1. Introducción. 2. Actividad de las instituciones en el ámbito de la política europea de Medio Ambiente. 2.1. El Consejo de la Unión Europea. 2.2 La Comisión. 2.3. El Parlamento Europeo. 3. Unión Europea y cambio climático. 3.1. Eficiencia energética de los edificios. 3.2. Instrumento de cálculo de emisiones de dióxido de carbono aplicable a operadores de aeronaves. 3.3. Régimen de comercio de derechos de emisión de la Unión Europea. 4. Unión Europea y Biodiversidad. 5. Otras disposiciones adoptadas: 5.1. Contaminación atmosférica. 5.2. Medio marino. 5.3. Flora y fauna. 5.4. Protección civil.

1. Introducción

Siguiendo la sistemática adoptada en la crónica anterior, el análisis de las políticas ambientales de la Unión Europea se estructura, a partir de la actividad desarrollada por el Consejo, la Comisión y el Parlamento Europeo durante este semestre, en un primer apartado de carácter general y en un segundo apartado dedicado a los ámbitos de acción prioritarios, que se mantienen constantes: la lucha contra el Cambio climático y la defensa de la Diversidad Biológica. Igualmente, en estos meses es de destacar la adopción de diferentes disposiciones de derecho europeo de Medio Ambiente que se examinarán en un apartado final específico.

2. Actividad de las instituciones en el ámbito de la política europea de Medio Ambiente

La acción de las instituciones en este semestre viene marcada por el cambio en la presidencia de la Unión Europea que pasa de España a Bélgica. Es de destacar también la progresiva normalización de las actividades tras la entrada en vigor del Tratado de Lisboa y las novedades que el mismo supone en relación a las competencias de cada institución y de la propia Unión Europea. En particular, desde la perspectiva de las políticas europeas de Medio Ambiente, es de interés recordar la introducción de un título específico en materia de Energía en el Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea. Estos aspectos nuevos se enmarcan, no obstante, en una línea de continuidad en la acción de las instituciones respecto del período anterior no sólo en los ámbitos de acción prioritarios, como la lucha contra el cambio climático, la protección de los bosques o de la diversidad biológica, sino también en otros, como la Política Marítima Integrada (PMI) que, como se verá a continuación, cuenta también con realizaciones significativas.

2.1. Consejo de la Unión Europea

Las dos reuniones del Consejo de la Unión en su formación de ‘Medio Ambiente’ se produjeron el 11 de junio, todavía bajo presidencia española, y el 14 de octubre, ya bajo la presidencia belga. Junto a los debates y decisiones en relación al Cambio climático y la defensa de la Diversidad Biológica, cabe destacar otros temas que también fueron objeto de debate en el seno del Consejo:

En la reunión del Consejo de la Unión, celebrada el 11 de junio de 2010:

- Se continúa trabajando sobre la propuesta de *Reglamento sobre Biocidas*. En relación al procedimiento centralizado de autorización hay diferencias sobre, por un lado, la función que debe corresponder a la Agencia Europea de Sustancias y Preparados Químicos y por otro lado, sobre las medidas a tomar contra las empresas que comercializando estas sustancias no han contribuido a los costes de su evaluación (las denominadas ‘parásitos’)¹.
- En relación a los aparatos eléctricos y electrónicos se trabajan dos propuestas distintas de refundición de las Directivas relativas a la utilización de determinadas sustancias peligrosas y de residuos. Los trabajos del Consejo sobre ambas propuestas siguen pendientes del dictamen del Parlamento Europeo. Los puntos más conflictivos son, entre otros, la ampliación del ámbito de aplicación, el mecanismo para la identificación de las sustancias peligrosas, el objetivo de recogida separada para estos residuos, la definición de productor en relación al vendedor y a los productores lejanos y, en relación con ello, el establecimiento de los denominados sistemas de registro interoperables.
- La PMI fue también objeto de esta reunión del Consejo que estudió el informe, presentado conjuntamente por la Comisión y la Presidencia del Consejo, sobre la incidencia de la PMI en el buen estado ambiental del medio marino. En este punto,

¹ Informe de la situación de 1 de junio de 2010 en relación a la propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo del Consejo relativo a la comercialización y uso de Biocidas, de 18 de diciembre de 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/es/10/st09/st09970-re01.es10.pdf>).

cabe destacar la insistencia sobre la necesidad de coordinar los trabajos en el ámbito científico y tecnológico con el objetivo de protección medioambiental².

En la reunión del Consejo de la Unión de 14 de octubre de 2010, destaca en particular el debate sobre las propuestas de la Comisión en el sentido de permitir que los Estados miembros limiten el cultivo, en sus territorios nacionales, de organismos genéticamente modificados (OGM) para la protección del Medio Ambiente. Se trata de una propuesta controvertida que suscita muy distintas posiciones en el seno del Consejo. Aunque algunas delegaciones la acogen favorablemente, la mayoría destaca su difícil aplicación práctica, dado que el control de los efectos de los OGM sobre el Medio Ambiente se produce ya en el proceso de autorización para su comercialización.

Finalmente, tienen también interés particular, desde la perspectiva medioambiental, algunas de las decisiones adoptadas en el Consejo de Asuntos Generales de 13 de septiembre de 2010, a saber, entre otras:

- La decisión por la que se aprueba en nombre de la Unión Europea el Protocolo relativo a la gestión integrada de las zonas costeras del Mediterráneo al Convenio de Barcelona para la Protección del Medio Marino y de la Región Costera del Mediterráneo.
- La adopción del Reglamento sobre el Programa Europeo de Observación de la Tierra (GMES), después del acuerdo con la posición manifestada por el Parlamento Europeo en primera lectura³.

2.2. *La Comisión Europea*

La DG Medio Ambiente identifica 'la conservación de la energía, los recursos naturales y las materias primas, usándolos de forma más eficiente e incrementando la productividad como claves para la competitividad económica e industrial en el futuro'⁴.

² Informe de la Presidencia y de la Comisión sobre retos para el buen estado ambiental del medio marino, de 4 de junio de 2010 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st10/st10545.en10.pdf>)

³ Esta posición fue objeto de comentario detallado en la Crónica anterior. La Resolución del Parlamento Europeo en relación a este acto se adoptó en el pleno del 16 de junio de 2010.

⁴ *Management Plan 2010*, DG Medio Ambiente, Comisión Europea, http://ec.europa.eu/dgs/environment/pdf/management_plan_2010.pdf

A partir de ahí, los principales retos de la política medioambiental europea, en el marco de la Estrategia EU2020, se centran en el desarrollo de una economía de utilización eficaz y reducida del carbono que estimule la innovación ecológica, el crecimiento y el trabajo (*resource efficient low-carbon economy*)⁵. Estos objetivos requieren de una acción en diferentes ámbitos, destacando la protección de la biodiversidad, la gestión del agua, la calidad del aire, los productos químicos o los residuos. También la DG Energía identifica el ahorro de energía y el liderazgo en materia de tecnología e innovación energéticas como objetivos prioritarios⁶.

Entre las diversas iniciativas y realizaciones en relación a estos objetivos, cabe destacar:

- la propuesta de Directiva sobre normas de seguridad para el almacenamiento del combustible gastado y los residuos radiactivos procedentes de las centrales nucleares, así como de la medicina o la investigación;
- la modificación de la etiqueta ecológica para los electrodomésticos y su aplicación a los televisores;
- la publicación del informe sobre los avances de los Estados miembros para afrontar la escasez de agua y la sequía. En este punto, es preciso señalar también la decisión de la Comisión de demandar a Italia y España ante el Tribunal de Justicia de la UE por incumplimiento de la normativa europea sobre depuración de aguas residuales urbanas.

2.3. El Parlamento Europeo

En los trabajos de la Comisión de medio ambiente, salud pública y seguridad alimentaria del Parlamento Europea podemos señalar por su interés la aprobación de:

- la Recomendación para la segunda lectura respecto de la posición del Consejo en primera lectura con vistas a la adopción del Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establecen las obligaciones de los agentes que

⁵ Ibid.

⁶ Comunicación de la Comisión al Parlamento Europeo, al Consejo, al Comité Económico y Social Europeo y al Comité de las Regiones *Energía 2020 Estrategia para una energía competitiva, sostenible y segura*, doc. COM(2010) 639.

comercializan madera y productos de la madera, 10 de mayo de 2010. La falta de ambición en la propuesta del Consejo que no recoge varias de las propuestas formuladas por el Parlamento Europeo en primera lectura, lleva a la Comisión a reiterar buena parte de las enmiendas en su día presentadas.

En particular, se destaca que la posición del Consejo no prohíbe claramente la importación y la venta de madera procedente de la tala ilegal. El texto aprobado en la Comisión parlamentaria propone nuevamente la necesidad de declaración explícita por parte de los agentes del sector. Igualmente, se destaca la necesidad de fijar orientaciones a los Estados miembros sobre las sanciones en caso de incumplimiento de las obligaciones que impone el Reglamento.

- El debate en torno a la propuesta para la creación de un Tribunal penal internacional o europeo del medio ambiente que tuvo lugar en la sesión de 13 de julio de 2010.

En relación a los actos adoptados en los diferentes plenos del Parlamento celebrados en este período destaca:

- la Resolución de 6 de julio de 2010, sobre el Libro Verde de la Comisión relativo a la gestión de los biorresiduos en la Unión Europea, que pone énfasis en el papel del reciclado, en la vinculación de este tema con el objetivo de la lucha contra el cambio climático y las energías renovables, así como, en el problema que suscita para la degradación del suelo.
- La Resolución legislativa de 22 de septiembre de 2010 sobre la propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo relativo a la comercialización y utilización de biocidas, de 1 de septiembre de 2010, destacando la necesidad de que el texto final del Reglamento aplique el principio de precaución y prevea mecanismos de adaptación del texto a los avances técnicos para garantizar un nivel de protección suficiente.

Ambas resoluciones siguen esencialmente en su contenido las propuestas planteadas por la Comisión de medio ambiente, salud pública y seguridad alimentaria también en este período (Informes adoptados el 16 de junio y el 1 de septiembre de 2010, respectivamente).

3. Unió Europea y lucha contra el Cambio climático

Las dos reuniones del Consejo de la Unión en su formación Medio Ambiente, celebradas durante el período de la presente crónica han dedicado una importante atención a la lucha contra el Cambio Climático.

El 11 de junio de 2010, el Consejo destacó en sus conclusiones la relación entre Cambio Climático y escasez de agua, señalando la necesidad de vincular la acción de la Unión en relación a ambas cuestiones. En una dirección similar, el Consejo señaló también la incidencia del Cambio Climático sobre los bosques y la necesidad consiguientemente de desarrollar una política de protección de los bosques por parte de la UE. En este punto, el Consejo acogió muy favorablemente el Libro Verde de la Comisión sobre Protección de los Bosques e Información en la UE: Preparando los bosques para el cambio climático y pidió a la Comisión que continuara sus trabajos en esta materia considerando la adopción de otras medidas.

El Consejo de 14 de octubre de 2010 dedicó sus debates en relación a la lucha contra el Cambio climático a preparar la Conferencia de Cancún. En un primer punto, el Consejo evaluó el informe, presentado por la Presidencia, en relación a la Comunicación de la Comisión sobre las opciones para alcanzar el objetivo de la UE de reducir las emisiones de GEI más allá del 20% y decidió seguir trabajando el tema. A continuación, el Consejo fijó las conclusiones en relación a la posición de la UE en la Conferencia de Cancún destacando:

- el deseo de la Unión de fijar un segundo período de compromisos en el marco del Protocolo de Kyoto
- su ofrecimiento de reducir en un 30% las emisiones para 2020 en relación a los niveles de 1990, siempre y cuando el resto de Estados desarrollados hagan un esfuerzo similar, y los Países en vías de desarrollo, más desarrollados, asuman también algunas obligaciones en relación a sus ‘responsabilidades’ y capacidades, y
- su compromiso de participar en el establecimiento del Fondo Climático Verde creado en Copenhague.

Además de lo anterior, cabe señalar también que en el período comprendido en la presente crónica, las Instituciones de la Unión Europea han adoptado diversos actos normativos de relevancia en materia de cambio climático:

3.1. Eficiencia energética de los edificios

En este período, se ha adoptado la Directiva 2010/31/UE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 19 de mayo de 2010, relativa a la eficiencia energética de los edificios⁷. Esta directiva constituye un acto de refundición legislativa de la Directiva 2002/91/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, modificada por el Reglamento (CE) nº 1137/2008 del Parlamento Europeo y del Consejo, actos que quedarán derogados por la actual Directiva a partir del 1 de febrero de 2012 (art. 29).

El objetivo de la Directiva 2010/31/CE es el fomento de la eficiencia energética de los edificios situados en el territorio de los Estados Miembros de la Unión, “... *teniendo en cuenta las condiciones climáticas exteriores y las particularidades locales, así como las exigencias ambientales interiores y la rentabilidad en términos coste-eficacia*” (art. 1.1). A estos efectos, establece el marco común general de una metodología de cálculo de la eficiencia energética integrada de edificios, y de unidades del edificio, cuando sean de nueva construcción, o cuando sean objeto de reformas importantes. La Directiva también fija requisitos de eficiencia energética para instalaciones técnicas de los edificios cuando se instalen, sustituyan o mejoren.

A su vez, contempla la adopción de planes nacionales destinados a aumentar el número de edificios de consumo de energía casi nulo y establece las disposiciones mínimas para la certificación energética de los edificios o de unidades del edificio y la inspección periódica de las instalaciones de calefacción y aire acondicionado de edificios.

⁷ DOUE, L 153, de 18 de junio de 2010, pp. 13-35.

3.2. Instrumento de cálculo de emisiones de dióxido de carbono aplicable a operadores de aeronaves

También se ha adoptado el Reglamento (UE) n° 606/2010 de la Comisión, de 9 de julio de 2010, relativo a la aprobación de un instrumento simplificado elaborado por la Organización Europea para la Seguridad de la Navegación Aérea (Eurocontrol) para calcular el consumo de combustible de algunos operadores de aeronaves que son pequeños emisores⁸. Mediante este acto, la Comisión aprueba el instrumento de cálculo de consumo de combustible elaborado por Eurocontrol aplicable a los operadores de aeronaves que deben ser considerados ‘pequeños emisores’ a los efectos del cumplimiento de sus obligaciones de seguimiento y notificación de las emisiones de dióxido de carbono. Este instrumento de cálculo también debe ser aplicado por todos los operadores de aeronaves para el cálculo de consumo de combustible de vuelos concretos, cuando falten los datos necesarios para efectuar el seguimiento de las emisiones de dióxido de carbono debido a circunstancias que escapan al control del operador de la aeronave, y éstas no pueden calcularse por métodos alternativos definidos en el plan de seguimiento del operador.

3.3. Régimen de comercio de derechos de emisión de la Unión Europea

Asimismo, la Comisión adoptó la Decisión 2010/384/UE, de 9 de julio de 2010, relativa a la cantidad de derechos de emisión que deben expedirse para el conjunto de la Comunidad en 2013 de conformidad con el régimen de comercio de derechos de emisión de la UE⁹. De conformidad con el art. 9 de la Directiva 2003/87/CE, la decisión fija la cantidad absoluta de derechos de emisión para el conjunto de la Unión en 1 926 876 368.

4. Unión Europea y Biodiversidad

La acción en relación a la Diversidad biológica han venido marcadas en este período por la celebración de la COP 10 en la ciudad japonesa de Nagoya, en octubre de 2010.

⁸ DOUE, L 175, de 10 de julio de 2010, pp. 25-26.

⁹ DOUE, L 175, de 10 de julio de 2010, pp. 36-37.

Así, justo al inicio de la Conferencia se hizo público el informe final del estudio sobre la *Economía de los ecosistemas y la biodiversidad*. Aunque este proyecto se ha desarrollado bajo los auspicios del Programa de Naciones Unidas para el Medio Ambiente (PNUMA), ha contado con una importante financiación de la Comisión Europea. El informe pone de manifiesto las ventajas ‘económicas’ de preservar la diversidad biológica ofreciendo un decálogo de ideas para conseguir este objetivo.

Por lo demás, la posición de la UE en el seno de la COP 10 viene resumida en las Conclusiones del Consejo de Medio Ambiente de octubre de 2010. Asumiendo la necesidad de definir obligaciones concretas en este ámbito y de plantear un enfoque integrado para una política efectiva de preservación de la biodiversidad, la Unión destaca también la necesidad de prever una financiación suficiente, así como, garantizar una utilización adecuada de los recursos. Finalmente, el Consejo invita a la Comisión y a los Estados Miembros a:

- Ratificar el Protocolo de Nagoya sobre el acceso a los recursos genéticos y el reparto justo y equitativo de las ventajas que resultan de su utilización, y desarrollar las medidas necesarias para su efectiva implementación.
- Contribuir activamente a la formulación de opiniones en relación a la aplicación de las medidas de salvaguarda pertinentes en materia de biodiversidad en el contexto de la REDD+¹⁰.

Otras iniciativas en esta materia han sido:

- las directrices para conciliar el desarrollo de la energía eólica y la política de biodiversidad, que se aplican a la red Natura 2000. Esta iniciativa adoptada por la Comisión en octubre de 2010 no pretende modificar la normativa vigente. Las directrices se fundamentan en una serie de buenas prácticas que sirven para demostrar cómo un buen proyecto, se evita el impacto desfavorable de las instalaciones de energía eólica en zonas naturales sensibles.

¹⁰ REDD+ supera el ámbito de la Reducción de las emisiones resultantes del desmonte y la degradación de los bosques porque también engloba la preservación y gestión sostenible de los bosques y el refuerzo de los stocks de carbono forestales, vid. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/Pressdata/

[en/envir/118648.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/Pressdata/en/envir/118648.pdf)

- La creación del sistema *BISE*: sistema de información de la biodiversidad para Europa. Se trata de un portal web que pretende centralizar toda la información sobre la biodiversidad europea, julio 2010.
- La creación de la *base de referencia de la biodiversidad* que, por un lado, debe servir para presentar un panorama general de la situación actual que, por otro lado, sirva en la definición de acciones concretas encaminadas a evitar la pérdida de la biodiversidad.
- La Resolución del Parlamento Europeo, de 21 de septiembre de 2010, sobre la aplicación de la legislación de la UE relativa a la protección de la biodiversidad, que destaca la necesidad de tener en cuenta el objetivo de proteger la biodiversidad en el desarrollo de las diferentes políticas de la Unión y, en particular, su vinculación con la Política Agrícola Común, la lucha contra el Cambio climático y la gestión de las aguas.

5. Otras disposiciones adoptadas

5.1 Contaminación atmosférica

El 11 de junio de 2010 venció el plazo de transposición de la Directiva 2008/50/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 21 de mayo de 2008, relativa a la calidad del aire ambiente y a una atmósfera más limpia en Europa¹¹. Esta directiva define y establece objetivos de calidad del aire ambiente con el fin de evitar, prevenir o reducir los efectos nocivos para la salud humana y el medio ambiente. A estos efectos, armoniza los métodos y criterios para la evaluación de la calidad del aire ambiente en los Estados Miembros, y establece las medidas que éstos deben adoptar para la obtención de información sobre la calidad del aire ambiente para combatir la contaminación atmosférica y controlar la evolución a largo plazo y las mejoras resultantes de las medidas nacionales y comunitarias. Al mismo tiempo, contempla medidas para asegurar el acceso de los ciudadanos a la información sobre calidad del aire ambiente.

¹¹ DOUE, L 152, de 11 de junio de 2008, pp. 1-44.

5.2. *Medio marino*

El 15 de julio de 2010 venció el plazo de transposición de la Directiva 2008/56/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 17 de junio de 2008, por la que se establece un marco de acción comunitaria para la política del medio marino¹². Esta Directiva establece el marco normativo comunitario para la estrategia coherente de protección del medio marino hasta el año 2020, siguiendo un enfoque ecosistémico. De conformidad con la misma, los Estados Miembros deben adoptar estrategias para proteger y preservar el medio marino, evitar su deterioro y, en su caso, recuperar los ecosistemas marinos. En particular, deben integrar en sus estrategias marinas medidas para prevenir y reducir los vertidos al medio marino, con miras a eliminar progresivamente la contaminación y velar por que no se produzcan impactos o riesgos graves para la biodiversidad marina, los ecosistemas marinos, la salud humana o los usos legítimos del mar (art. 1).

En relación con la Directiva marco sobre el medio marino, la Comisión adoptó recientemente la Decisión 2010/477/UE, de 1 de septiembre de 2010¹³, en la que se establecen los criterios que deberán utilizar los Estados miembros para evaluar el grado de consecución del buen estado medioambiental.

5.3 *Flora y fauna*

El Reglamento (UE) nº 709/2010, de 22 de julio de 2010¹⁴, adoptado por la Comisión Europea previa consulta del Comité establecido en el art. 19 del Reglamento (CE) nº 338/97 del Consejo, de 9 de diciembre de 1996, relativo a la protección de especies de la fauna y flora silvestres mediante el control de su comercio, sustituye el anexo de este último acto normativo. El anexo introducido por el Reglamento 709/2010 incorpora las modificaciones introducidas a los anexos I y II del Convenio sobre el Comercio Internacional de Especies Amenazadas de Fauna y Flora Silvestres (CITES) en la decimoquinta sesión de la Conferencia de las Partes, celebrada en Doha (Qatar) en marzo de 2010.

¹² DOUE, L 164, de 25 de junio de 2008, pp. 19-40.

¹³ DOUE, L 232, de 2 de septiembre de 2010, pp. 14-24.

¹⁴ DOUE, L 212, de 12 de agosto de 2010, pp. 1-59.

5.4. Protección civil

Por último, la Decisión 2010/481/UE, Euratom de la Comisión, de 29 de julio de 2010 modifica y actualiza el anexo II de la Decisión 2004/277/CE, Euratom en lo que se refiere a las normas de aplicación de la Decisión 2007/779/CE, Euratom del Consejo, por la que se establece un mecanismo comunitario de protección civil¹⁵. Por un lado modifica los requisitos generales de los módulos de “extinción de incendios forestales desde el aire mediante aviones” y de “hospital de campaña”, e introduce cuatro nuevos tipos de módulos de protección civil, a saber, los módulos de “extinción de incendios forestales desde tierra”, “extinción de incendios forestales desde tierra mediante vehículos”, “contención de inundaciones” y “rescate en inundaciones mediante barcos”.

¹⁵ DOUE, L 236, de 7 de septiembre de 2010, pp. 5-17.

Sumari: 1. Introducció. 2. Activitat de les institucions en l'àmbit de la política europea de Medi Ambient. 2.1. El Consell de la Unió Europea. 2.2. La Comissió. 2.3. El Parlament Europeu. 3. Unió Europea i lluita contra el canvi climàtic. 3.1. Eficiència energètica dels edificis. 3.2. Instrument de càlcul d'emissions de diòxid de carboni aplicable a operadors d'aeronaus. 3.3. Règim de comerç de drets d'emissió de la Unió Europea. 4. Unió Europea i Biodiversitat. 5. Altres disposicions adoptades. 5.1. Contaminació atmosfèrica. 5.2. Medi marí. 5.3. Flora i fauna. 5.4. Protecció civil.

1. Introducció

Seguint la sistemàtica adoptada en la crònica anterior, l'anàlisi de les polítiques ambientals de la Unió Europea s'estructura, a partir de l'activitat desenvolupada pel Consell, la Comissió i el Parlament Europeu durant aquest semestre, en un primer apartat de caràcter general i en un segon apartat dedicat als àmbits d'acció prioritaris, que es mantenen constants: la lluita contra el Canvi climàtic i la defensa de la Diversitat Biològica. Igualment, en aquests mesos cal destacar l'adopció de diferents disposicions de dret europeu de Medi Ambient que s'examinaran en un apartat final específic.

2. Activitat de les institucions en l'àmbit de la política europea de Medi Ambient

L'acció de les institucions en aquest semestre ve marcada pel canvi en la presidència de la Unió Europea que passa d'Espanya a Bèlgica. És de destacar també la progressiva normalització de les activitats després de l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa i les novetats que aquest suposa en relació a les competències de cada institució i de la pròpia Unió Europea. En particular, des de la perspectiva de les polítiques europees de Medi Ambient, és d'interès recordar la introducció d'un títol específic en matèria d'Energia en el Tractat de Funcionament de la Unió Europea. Aquests aspectes nous s'emmarquen, però, en una línia de continuïtat en l'acció de les institucions respecte del període anterior no només en els àmbits d'acció prioritaris, com la lluita contra el canvi climàtic, la protecció dels boscos o de la diversitat biològica, sinó també en altres, com la Política Marítima Integrada (PMI) que, com es veurà a continuació, compta també amb realitzacions significatives.

2.1. Consell de la Unió Europea

Les dues reunions del Consell de la Unió en la seva formació de “Medi Ambient” es van produir el 11 de juny, encara sota presidència espanyola, i el 14 d’octubre, ja sota la presidència belga. Al costat dels debats i decisions en relació al canvi climàtic i la defensa de la Diversitat Biològica, cal destacar altres temes que també van ser objecte de debat en el si del Consell:

En la reunió del Consell de la Unió, celebrada l’ 11 de juny de 2010:

- Es continua treballant sobre la proposta de *Reglament sobre Biocides*. En relació al procediment centralitzat d’autorització hi ha diferències sobre, per una banda, la funció que ha de correspondre a l’Agència Europea de Substàncies i Preparats Químics i d’altra banda, sobre les mesures a prendre contra les empreses que comercialitzant aquestes substàncies no han contribuït a els costos de la seva avaluació (els anomenats “paràsits”)¹.
- En relació als aparells elèctrics i electrònics es treballen dues propostes diferents de refosa de les Directives relatives a la utilització de determinades substàncies perilloses i de residus. Els treballs del Consell sobre les dues propostes segueixen pendents del dictamen del Parlament Europeu. Els punts més conflictius són, entre altres, l’ampliació de l’àmbit d’aplicació, el mecanisme per a la identificació de les substàncies perilloses, l’objectiu de recollida separada per a aquests residus, la definició de productor en relació amb el venedor i als productors llunyans i, en relació amb això, l’establiment dels anomenats sistemes de registre interoperables.
- La PMI va ser també objecte d’aquesta reunió del Consell que va estudiar l’informe, presentat conjuntament per la Comissió i la Presidència del Consell, sobre la incidència de la PMI en el bon estat ambiental del medi marí. En aquest punt, cal destacar la insistència sobre la necessitat de coordinar els treballs en l’àmbit científic i tecnològic amb l’objectiu de protecció mediambiental².

¹ Informe de la situación de 1 de junio de 2010 en relación a la propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo del Consejo relativo a la comercialización y uso de Biocidas, de 18 de diciembre de 2009 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/es/10/st09/st09970-re01.es10.pdf>).

² Informe de la Presidencia y de la Comisión sobre retos para el buen estado ambiental del medio marino, de 4 de junio de 2010 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st10/st10545.en10.pdf>).

En la reunió del Consell de la Unió de 14 d'octubre de 2010, destaca en particular el debat sobre les propostes de la Comissió en el sentit de permetre que els Estats membres limitin el cultiu, en els seus territoris nacionals, d'organismes genèticament modificats (OGM) per a la protecció del Medi Ambient. Es tracta d'una proposta controvertida que suscita molt diferents posicions en el si del Consell. Encara que algunes delegacions l'acullen favorablement, la majoria destaca la seva difícil aplicació pràctica, atès que el control dels efectes dels OGM sobre el medi ambient es produeix ja en el procés d'autorització per a la seva comercialització.

Finalment, tenen també interès particular, des de la perspectiva mediambiental, algunes de les decisions adoptades en el Consell d'Afers Generals de 13 de setembre de 2010, a saber, entre altres:

- La decisió per la qual s'aprova en nom de la Unió Europea el Protocol relatiu a la gestió integrada de les zones costaneres de la Mediterrània al Conveni de Barcelona per a la Protecció del Medi Marí i de la Regió Costanera del Mediterrani.
- L'adopció del Reglament sobre el Programa Europeu d'Observació de la Terra (GMES), després de l'acord amb la posició manifestada pel Parlament Europeu en primera lectura³.

2.2. La Comissió Europea

La DG Medi Ambient identifica 'la conservació de l'energia, els recursos naturals i les matèries primeres, usant-los de forma més eficient i incrementant la productivitat com a claus per a la competitivitat econòmica i industrial en el futur'⁴ A partir d'aquí, els principals reptes de la política mediambiental europea, en el marc de l'Estratègia EU2020, es centren en el desenvolupament d'una economia d'utilització eficaç i reduïda del carboni que estimuli la innovació ecològica, el creixement i el treball (*resource efficient low-carbon economy*)⁵. Aquests objectius requereixen d'una acció en diferents

³ Aquesta posició va ser objecte de comentari detallat en la Crònica anterior. La Resolució del Parlament Europeu en relació amb aquest acte es va adoptar en el ple del 16 de juny de 2010.

⁴ *Management Plan 2010*, DG Medi Ambient, Comissió Europea, http://ec.europa.eu/dgs/environment/pdf/management_plan_2010.pdf.

⁵ Ibid.

àmbits, destacant la protecció de la biodiversitat, la gestió de l'aigua, la qualitat de l'aire, els productes químics o els residus. També la DG Energia identifica l'estalvi d'energia i el lideratge en matèria de tecnologia i innovació energètiques com a objectius prioritaris⁶.

Entre les diverses iniciatives i realitzacions en relació a aquests objectius, cal destacar:

- la proposta de Directiva sobre normes de seguretat per a l'emmagatzematge del combustible gastat i els residus radioactius procedents de les centrals nuclears, així com de la medicina o la investigació;
- la modificació de l'etiqueta ecològica per als electrodomèstics i la seva aplicació als televisors;
- la publicació de l'informe sobre els avenços dels Estats membres per afrontar l'escassetat d'aigua i la sequera. En aquest punt, cal assenyalar també la decisió de la Comissió de demanar a Itàlia i Espanya davant el Tribunal de Justícia de la UE per incompliment de la normativa europea sobre depuració d'aigües residuals urbanes.

2.3. *El Parlament Europeu*

En els treballs de la Comissió de medi ambient, salut pública i seguretat alimentària del Parlament Europeu podem assenyalar pel seu interès l'aprovació de:

- la Recomanació per a la segona lectura respecte de la posició del Consell en primera lectura amb vista a l'adopció del Reglament del Parlament Europeu i del Consell pel qual s'estableixen les obligacions dels agents que comercialitzen fusta i productes de la fusta, 10 de maig de 2010. La manca d'ambició en la proposta del Consell que no recull diverses de les propostes formulades pel Parlament Europeu en primera lectura, porta a la Comissió a reiterar bona part de les esmenes en el seu moment presentades.
- En particular, es destaca que la posició del Consell no prohibeix clarament la importació i la venda de fusta procedent de la tala il·legal. El text aprovat en la

⁶ Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions *Energia 2020 Estrategia para una energia competitiva, sostenible y segura*, doc. COM(2010) 639.

Comissió parlamentària proposa novament la necessitat de declaració explícita per part dels agents del sector. Igualment, es destaca la necessitat de fixar orientacions als estats membres sobre les sancions en cas d'incompliment de les obligacions que imposa el Reglament.

- El debat al voltant de la proposta per a la creació d'un Tribunal penal internacional o europeu del medi ambient que va tenir lloc en la sessió de 13 de juliol de 2010.

En relació amb els actes adoptats en els diferents plens del Parlament celebrats en aquest període destaca:

- la Resolució de 6 de juliol de 2010, sobre el Llibre Verd de la Comissió relatiu a la gestió dels bioresidus a la Unió Europea, que posa èmfasi en el paper del reciclatge, en la vinculació d'aquest tema amb l'objectiu de la lluita contra el canvi climàtic i les energies renovables, així com, en el problema que suscita per a la degradació del sòl.
- La Resolució legislativa de 22 de setembre de 2010 sobre la proposta de Reglament del Parlament Europeu i del Consell relatiu a la comercialització i utilització de biocides, d' 1 de setembre de 2010, destacant la necessitat que el text final del Reglament s'apliqui el principi de precaució i prevegi mecanismes d'adaptació del text als avenços tècnics per garantir un nivell de protecció suficient.

Ambdues resolucions segueixen essencialment en el seu contingut les propostes plantejades per la Comissió de medi ambient, salut pública i seguretat alimentària també en aquest període (Informes adoptats el 16 de juny i l' 1 de setembre de 2010, respectivament).

3. Unió Europea i lluita contra el canvi climàtic

Les dues reunions del Consell de la Unió en la seva formació Medi Ambient, celebrades durant el període d'aquesta crònica han dedicat una important atenció a la lluita contra el Canvi Climàtic.

L'11 de juny de 2010, el Consell va destacar en les seves conclusions la relació entre Canvi Climàtic i escassetat d'aigua, assenyalant la necessitat de vincular l'acció de la

Unió en relació a ambdues qüestions. En una direcció similar, el Consell va assenyalar també la incidència del canvi climàtic sobre els boscos i la necessitat consegüentment de desenvolupar una política de protecció dels boscos per part de la UE. En aquest punt, el Consell va acollir molt favorablement el Llibre Verd de la Comissió sobre Protecció dels Boscos i Informació a la UE: Preparant els boscos per al canvi climàtic i va demanar a la Comissió que continués els seus treballs en aquesta matèria considerant l'adopció d'altres mesures.

El Consell de 14 d'octubre de 2010 va dedicar els seus debats en relació a la lluita contra el Canvi climàtic a preparar la Conferència de Cancún. En un primer punt, el Consell va avaluar l'informe, presentat per la Presidència, en relació a la Comunicació de la Comissió sobre les opcions per assolir l'objectiu de la UE de reduir les emissions de GEH més enllà del 20% i va decidir seguir treballant el tema. A continuació, el Consell va fixar les conclusions en relació a la posició de la UE a la Conferència de Cancún destacant:

- el desig de la Unió de fixar un segon període de compromisos en el marc del Protocol de Kyoto
- el seu oferiment de reduir en un 30% les emissions per al 2020 en relació als nivells de 1990, sempre que la resta d'Estats desenvolupats facin un esforç similar, i els Països en vies de desenvolupament, més desenvolupats, assumeixin també algunes obligacions en relació a les seves 'responsabilitats' i capacitats, i
- el seu compromís de participar en l'establiment del Fons Climàtic Verd creat a Copenhaguen.

A més d'això, cal assenyalar també que en el període comprès en la present crònica, les institucions de la Unió Europea han adoptat diversos actes normatius de rellevància en matèria de canvi climàtic:

3.1. *Eficiència energètica dels edificis*

En aquest període s'ha adoptat la Directiva 2010/31/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de maig de 2010, relativa a l'eficiència energètica dels edificis⁷. Aquesta directiva constitueix un acte de refosa legislativa de la Directiva 2002/91/CE del Parlament Europeu i del Consell, modificada pel Reglament (CE) núm. 1137/2008 del Parlament Europeu i del Consell, actes que quedaran derogats per l'actual Directiva a partir de l'1 de febrer de 2012 (art. 29).

L'objectiu de la Directiva 2010/31/CE és el foment de l'eficiència energètica dels edificis situats en el territori dels estats membres de la Unió, “... *tenint en compte les condicions climàtiques exteriors i les particularitats locals, així com les exigències ambientals interiors i la rendibilitat en termes cost-eficàcia*”(art. 1.1). A aquests efectes, estableix el marc comú general d'una metodologia de càlcul de l'eficiència energètica integrada d'edificis, i d'unitats de l'edifici, quan siguin de nova construcció, o quan siguin objecte de reformes importants. La Directiva també fixa requisits d'eficiència energètica per a instal·lacions tècniques dels edificis quan s'instal·lin, es substitueixin o millorin.

Al seu torn, preveu l'adopció de plans nacionals destinats a augmentar el nombre d'edificis de consum d'energia gairebé nul i estableix les disposicions mínimes per a la certificació energètica dels edificis o d'unitats de l'edifici i la inspecció periòdica de les instal·lacions de calefacció i aire condicionat d'edificis.

3.2. *Instrument de càlcul d'emissions de diòxid de carboni aplicable a operadors d'aeronaus*

També s'ha adoptat el Reglament (UE) núm. 606/2010 de la Comissió, de 9 de juliol de 2010, relatiu a l'aprovació d'un instrument simplificat elaborat per l'Organització Europea per la Seguretat de la Navegació Aèria (Eurocontrol) per calcular el consum de combustible de alguns operadors d'aeronaus que són petits emissors⁸. Mitjançant aquest acte, la Comissió aprova l'instrument de càlcul de consum de combustible elaborat per

⁷ DOUE, L 153, de 18 de juny de 2010, pp. 13-35.

⁸ DOUE, L 175, de 10 de juliol de 2010, pp. 25-26.

Eurocontrol aplicable als operadors d'aeronaus que han de ser considerats “petits emissors” als efectes del compliment de les seves obligacions de seguiment i notificació de les emissions de diòxid de carboni. Aquest instrument de càlcul també ha de ser aplicat per tots els operadors d'aeronaus per al càlcul de consum de combustible de vols concrets, quan falten les dades necessàries per efectuar el seguiment de les emissions de diòxid de carboni a causa de circumstàncies que escapen al control de l'operador de l'aeronau, i aquestes no poden calcular per mètodes alternatius definits en el pla de seguiment de l'operador.

3.3. Règim de comerç de drets d'emissió de la Unió Europea

Tanmateix, la Comissió va adoptar la Decisió 2010/384/UE, de 9 de juliol de 2010, relativa a la quantitat de drets d'emissió que s'han d'expedir per al conjunt de la Comunitat en 2013 de conformitat amb el règim de comerç de drets d'emissió de la UE⁹. De conformitat amb l'art. 9 de la Directiva 2003/87/CE, la decisió fixa la quantitat absoluta de drets d'emissió per al conjunt de la Unió en 1 926 876 368.

4. Unió Europea i Biodiversitat

L'acció en relació a la Diversitat biològica han estat marcades en aquest període per la celebració de la COP 10 a la ciutat japonesa de Nagoya, l'octubre de 2010. Així, just a l'inici de la Conferència es va fer públic l'informe final de l'estudi sobre l' *Economia dels ecosistemes i la biodiversitat*. Encara que aquest projecte s'ha desenvolupat sota els auspicis del Programa de Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA), ha comptat amb una important finançament de la Comissió Europea. L'informe posa de manifest els avantatges 'econòmiques' de preservar la diversitat biològica oferint un decàleg d'idees per aconseguir aquest objectiu.

D'altra banda, la posició de la UE en el si de la COP 10 ve resumida en les Conclusions del Consell de Medi Ambient d'octubre de 2010. Assumint la necessitat de definir obligacions concretes en aquest àmbit i de plantejar un enfocament integrat per a una política efectiva de preservació de la biodiversitat, la Unió destaca també la necessitat

⁹ DOUE, L 175, de 10 de juliol de 2010, pp. 36-37.

de preveure un finançament suficient, així com, garantir una utilització adequada dels recursos. Finalment, el Consell convida a la Comissió i als Estats membres a:

- Ratificar el Protocol de Nagoya sobre l'accés als recursos genètics i el repartiment just i equitatiu dels avantatges que resulten de la seva utilització, i desenvolupar les mesures necessàries per a la seva efectiva implementació.
- Contribuir activament a la formulació d'opinions en relació a l'aplicació de les mesures de salvaguarda pertinents en matèria de biodiversitat en el context de la REDD+¹⁰.

Altres iniciatives en aquesta matèria han estat:

- les directrius per conciliar el desenvolupament de l'energia eòlica i la política de biodiversitat, que s'apliquen a la xarxa Natura 2000. Aquesta iniciativa adoptada per la Comissió l'octubre de 2010 no pretén modificar la normativa vigent. Les directrius es fonamenten en una sèrie de bones pràctiques que serveixen per demostrar com un bon projecte, s'evita l'impacte desfavorable de les instal·lacions d'energia eòlica en zones naturals sensibles.
- La creació del sistema *BISE*: sistema d'informació de la biodiversitat per a Europa. Es tracta d'un portal web que pretén centralitzar tota la informació sobre la biodiversitat europea, juliol 2010.
- La creació de la *base de referència de la biodiversitat* que, d'una banda, ha de servir per presentar un panorama general de la situació actual que, d'altra banda, serveixi en la definició d'accions concretes encaminades a evitar la pèrdua de la biodiversitat.
- La Resolució del Parlament Europeu, de 21 de setembre de 2010, sobre l'aplicació de la legislació de la UE relativa a la protecció de la biodiversitat, que destaca la necessitat de tenir en compte l'objectiu de protegir la biodiversitat en el desenvolupament de les diferents polítiques de la Unió i, en particular, la seva vinculació amb la política agrícola comuna, la lluita contra el canvi climàtic i la gestió de les aigües.

¹⁰ REDD + supera l'àmbit de la Reducció de les emissions resultants del desmunt i la degradació dels boscos perquè també engloba la preservació i gestió sostenible dels boscos i el reforç dels estocs de carboni forestals, vid. www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/Pressdata/en/envir/118648.pdf.

5. Altres disposicions adoptades

5.1. Contaminació atmosfèrica

El 11 juny 2010 va vèncer el termini de transposició de la Directiva 2008/50/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008, relativa a la qualitat de l'aire ambient i a una atmosfera més neta a Europa¹¹. Aquesta directiva defineix i estableix objectius de qualitat de l'aire ambient a fi d'evitar, prevenir o reduir els efectes nocius per a la salut humana i el medi ambient. A aquests efectes, harmonitza els mètodes i criteris per l'avaluació de la qualitat de l'aire ambient en els estats membres, i estableix les mesures que aquests han d'adoptar per a l'obtenció d'informació sobre la qualitat de l'aire ambient per combatre la contaminació atmosfèrica i controlar la evolució a llarg termini i les millores resultants de les mesures nacionals i comunitàries. Al mateix temps, preveu mesures per assegurar l'accés dels ciutadans a la informació sobre qualitat de l'aire ambient.

5.2. Medi marí

El 15 juliol 2010 va vèncer el termini de transposició de la Directiva 2008/56/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de juny de 2008, per la qual s'estableix un marc d'acció comunitària per a la política del medi marí¹². Aquesta Directiva estableix el marc normatiu comunitari per a l'estratègia coherent de protecció del medi marí fins a l'any 2020, seguint un enfocament ecosistèmic. De conformitat amb aquesta, els estats membres han d'adoptar estratègies per protegir i preservar el medi marí, evitar el seu deteriorament i, si s'escau, recuperar els ecosistemes marins. En particular, han d'integrar en les seves estratègies marines mesures per prevenir i reduir els abocaments al medi marí, amb vista a eliminar progressivament la contaminació i vetllar perquè no es produeixin impactes o riscos greus per a la biodiversitat marina, els ecosistemes marins, la salut humana o els usos legítims del mar (art. 1).

¹¹ DOUE, L 152, de 11 de juny de 2008, pp. 1-44.

¹² DOUE, L 164, de 25 de juny de 2008, pp. 19-40.

En relació amb la Directiva marc sobre el medi marí, la Comissió va adoptar recentment la Decisió 2010/477/UE, d' 1 de setembre de 2010¹³, en la qual s'estableixen els criteris que han d'utilitzar els Estats membres per avaluar el grau de consecució del bon estat mediambiental.

5.3. Flora i fauna

El Reglament (UE) núm. 709/2010, de 22 de juliol de 2010¹⁴, adoptat per la Comissió Europea prèvia consulta del Comitè establert en l'art. 19 del Reglament (CE) núm. 338/97 del Consell, de 9 de desembre de 1996, relatiu a la protecció d'espècies de la fauna i flora silvestres mitjançant el control del seu comerç, substitueix l'annex d'aquest últim acte normatiu. L'annex introduït pel Reglament 709/2010 incorpora les modificacions introduïdes als annexos I i II del Conveni sobre el Comerç Internacional d'Espècies Amenaçades de Fauna i Flora Silvestres (CITES) en la quinzena sessió de la Conferència de les Parts, celebrada a Doha (Qatar) el març de 2010.

5.4. Protecció civil

Finalment, la Decisió 2010/481/UE, Euratom de la Comissió, de 29 juliol 2010 modifica i s'actualitza l'annex II de la Decisió 2004/277/CE, Euratom pel que fa a les normes d'aplicació de la Decisió 2007/779/CE, Euratom del Consell, per la qual s'estableix un mecanisme comunitari de protecció civil¹⁵. D'una banda modifica els requisits generals dels mòduls d' "extinció d'incendis forestals des de l'aire mitjançant avions" i de "hospital de campanya", i introdueix quatre nous tipus de mòduls de protecció civil, a saber, els mòduls d' "extinció d'incendis forestals des de terra", "extinció d'incendis forestals des de terra mitjançant vehicles", "contenció d'inundacions" i "rescat en inundacions mitjançant vaixells".

¹³ DOUE, L 232, de 2 de setembre de 2010, pp. 14-24.

¹⁴ DOUE, L 212, de 12 d'agost de 2010, pp. 1-59.

¹⁵ DOUE, L 236, de 7 de setembre de 2010, pp. 5-17.